

זמני החג בפינסק:

הדלקת נרות: 20:00

שחרית: 9:30

עונג שבת: 18:30

תהלים: 19:00

מנחה: 19:30

ה. נרות יו"ט שני: 21:19

צאת החג השני: 21:21

בס"ד, י"ג ניסן תשע"א ערב יום טוב פסח, גליון מס' 141

החג בפינסק

יוצא לאור ע"י תלמידי ישיבת "פאר ישראל" פינסק, ברוס

פנינים לחג

שולחן הפסח וליל הסדר, עוסקים בשלושה דברים מרכזים:

פסח, זכר לקורבן פסח שהקריבו אבותינו, כשזכינו ובית המקדש היה קיים.

מצה, שאפו אבותינו בחיפזון בצאתם ממצרים, טרם הספיק בצקם להחמיץ.

מרור, לזכר הסבל שעבדו אבותינו במצרים.

מכאן שעל היהודים לזכור תמיד גם תקופת הגאות, הגאולה, השחרור.

אך לא לשכוח את התקופה הקשה תקופת המרור, זכור ימות עולם.

באותה הגדה ובאותו חג, אנו מזכירים את ארבעת הבנים שכנגדם דיברה תורה:

כלומר אנו זוכרים את הרשע, גם את התם, את שאינו יודע לשאול ולא רק את החכם.

כולם בנים לה' ולכולם יש חלק בחג החרות.

יתר על כן בחז"ל נשאלת השאלה, מה כל כך הרבת בקריעת ים סוף, יש עוד מקרים שנקרע הים, ונבקעו המים כמו ר' פנחס בן יאיר. ומסבירים לנו חז"ל, שבקריעת ים סוף נבקע הים גם לרשעים לא רק לצדיקים.

ראתה שפחה על הים מה שלא ראה הנביא יחזקאל, מכאן שגם עבדים ושפחות זכו לקריעת ים סוף.

בנים אתם לה' אלוכם כולם בנים, ומי שחזר בתשובה מדרגתו הרבה יותר גדולה במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים לא יכולים לעמוד.

חג שמח

הרב משה חיים שינפלד

רעיונות והגיגים בפרשת השבוע

"הללו את ה' כל גוים כי גבר עלינו חסדו"

קשה, מדוע הגויים צריכים להלל ולשבח את הקדוש ברוך הוא, על זה שגבר חסדו של ה' על עם ישראל? התשובה היא: הגויים מחפשים כל הזמן דרכים ומחשבות איך להציק ולהרע לעם ישראל ורק ה' שידע את מחשבותיהם וכוונותיהם האמיתיות, מצילנו מידם. לכן, רק הגויים, שידועים כמה התאמצו וחשבו להרע לעם ישראל, בלי שעם ישראל עצמם מודעים לכך, רק הם יכולים להודות ולהלל על כי גבר עלינו חסדו.

מנהג גניבת האפיקומן

מקור המנהג הנפוץ של גניבת האפיקומן בליל הסדר הוא מהגמרא בפסחים: "חוטפין מצה בלילי פסחין בשביל תינוקות שלא ישנו". ומבאר הרשב"ם שם: "מסלקים את הלחם מיד התינוקות, שלא יהיו ישנים מתוך מאכל" פירוש: שעל ידי סילוק הלחם, הם לא אוכלים ואז פנויים לשאול. והרמב"ם כתב: שאין הכוונה שחוטפים מהתינוקות, אלא חוטפים המבוגרים אחד מהשני ועל ידי כך יראו התינוקות דברים מוזרים ויתעוררו לשאול שאלות.

ההיתר 'לגנוב' את האפיקומן

מהו ההיתר לגנוב את האפיקומן, הרי יש איסור לא תגנוב, ואפילו שגנוב על מנת להחזיר, או על דרך צחוק עובר על האיסור, אם כן, מה ההיתר לגנוב בליל הסדר? תשובה: מכיוון שכל הסיבה שאסור לגנוב דרך צחוק הוא מפני שעושה זאת כדי לצער את הנגנב. טעם זה, לא שייך בליל הסדר. אדרבה, בזכות מושג זה הילדים ערים ומתחנכים לשים לב לענייני ההגדה והסדר. ואולי, לכן מבטיחים מתנה לילדים שגונבים את האפיקומן, כדי להראות להם שאין שום כעס מהבעל הבית על הגניבה, ורק באופן זה מותר.

א גוטן יום טוב
הרב גרשון רוזנפלד

חדש בפיונסק

עורכי "חדש - בפיונסק": חזקי שטרנפלד, יעקב ישראל ברוך.

זמני ערב פסח:

שעות קבלת קהל בבית ההוראה בערב החג: מיד אחר שחרית למשך שעתיים.

סוף זמן אכילת חמץ – 10:30

סוף זמן שריפת חמץ – 11:53

חצות היום והלילה – 13:15

שריפת חמץ תתקיים במספר מוקדים:

1. ברחבת ישיבה גדולה דפיונסק פאר ישראל.

2. רחבת בית הספר "בית – אהרון" בנות.

3. ברחבת בית הספר "בית – אהרון" בנים.

הגעת כלים בחצר משפחת פימה.

המקווה ביום שני יהיה פתוח לאורך כל היום.

החנות הכשרה: תהיה פתוחה מ – 11:00 ועד 12:30 בלבד.

ברוך דיין האמת: בבית החולים בלינסון בפתח תקווה נפטרה סמוך לשבת, בגיל 69, סבתו של חברנו יחזקאל שטרנפלד, הרבנית רחל לאה בירנצוויג ע"ה - לאחר שבשנה האחרונה חלתה במחלה ממארת

המנוחה ע"ה נולדה ברומניה לאביה, המקובל רבי חיים משה מנדל זצ"ל, שהיה ידוע כפועל ישועות ורבים שיחרו לפתח ביתו הצנוע שברחוב ראב"ד בבני ברק.

במשך שנות חולשתו ונכותו של אביה הגדול, שירתה אותו והתמסרה אליו בכל שעות היממה ודאגה לכל צרכיו.

הייתה ידועה כאישה צדקנית אשר כל דרכיה ותפילותיה היו לשם דבר. התפללה בכל יום להצלחת צאצאיה. ידועים מעשי החסד הרבים שעשתה בסתר.

הותירה אחריה את בעלה, הגאון רבי ירחמיאל יבלחט"א, המשמש כרב בית המדרש ע"ש חמיו הרב מנדל, וראש כולל 'אהל חיים משה'.

אחותה היא הרבנית שטרן, אשת המקובל רבי חיים דוד שטרן, נשיא כולל הרב מנדל.

הותירה אחריה דור ישרים מבורך בנים ובנות, ועשרות צאצאים הממשיכים את דרכה הרוחנית שהנחילה.

מסע הלווייתה התקיים ביום שישי בשעה 14:30 ויצא מביהמ"ד ע"ש הרב מנדל, ברחוב ראב"ד 22 בבני-ברק בדרכה להר המנוחות בירושלים שם נטמנה סמוך לכניסת השבת לצד אביה זצ"ל.

אמש, ביום ראשון בשעה 15:00 נערכה חתונתם של בוגרת בית הספר בית אהרון בנות ה"ה קילא מקיאנקו עב"ג יורי פירנר. החופה התקיימה ברחבת הישיבה עם ציבור רחב שלמרות היום המיוחד של ערב פסח הגיע לחגוג את השמחה.

לאחר קבלת קהל בהיכל הישיבה יצאו הורי החתן והכלה אל רחבת הישיבה לצלילי מוזיקה אותה ערך הבחור החשוב אלי שרייער.

חזקי שטרנפלד שהנחה את הערב בטוב טעם, הזמין את נשיא המוסדות הרב משה פימה שליט"א לסדר קידושין.

לאחריו כוּבד הרב אברהם גבירצמן הכהן שליט"א מנהל בית הספר בית אהרון בנים ומנכ"ל משפחה כהלכה בשתי ברכות ראשונות.

מורינו ראש הישיבה הרב אלחנן רוזנפלד שליט"א כוּבד בברכה שליטת.

הרב אברהם קרול שליט"א שהגיע לחוג עמנו את השמחה וכבר נשאר לחג הפסח, כוּבד בברכה רביעית.

הבחור החשוב אלי שרייער שטרך והכין את כל החלק הטכני של החתונה, כוּבד בברכה חמישית.

ר' אופיר דאדו, גיס החתן כוּבד בברכה שישית

המרא דאתרא הרב הגאון ר' יוחנן ברמן שליט"א כוּבד בברכה אחריתא.

לאחר החופה ליוו תלמידי הישיבה את החתן והכלה לחדר הייחוד בשירה וריקודים.

כאשר לאורך כל הזמן, משעת כתיבת הכתובה עבור דרך החופה ועד השהייה בחדר הייחוד ליוו את החתן והכלה ראש הישיבה ר' אלחנן רוזנפלד והבחור יהושע זיידל כעדי חופה וקידושין, עפ"י בקשתו המיוחדת של החתן.

הסעות הובילו את כל האורחים לאולם הסעודה "פינסקער שלאכטער", אשר בכיכר לינין.

בברכות בשבע ברכות כוּבדו: ראש הישיבה, הרב אלי רוזנברג, איציק בוכריס, אלי שרייער ובברכת המזון הרב אברהם גבירצמן.

לאחר שבשבוע שעבר ביום רביעי ניתנה ההוראה והעבודות בבית המדרש המקורי של רבי אהרון הגדול מקארלין הואצו ועבדו במבנה בשלוש משמרות, יערכו בו היום תפילות החג ו"ליל – הסדר – המרכזי" בראשות מנהל בית הספר הרב אברהם גבירצמן שליט"א והרבנית אודל גבירצמן תליט"א ומשפחתם.

הרב אלי רוזנברג שליט"א ומשפחתו ששימשו כמורים בבתי הספר של הקהילה בשנים עברו, יערכו עם התלמידים את סעודת יום החג עם תלמידים.

מנוחה טובה - פינוח של קני ברך

לכעוס, פירושו להעניש את עצמך על

טיפשותם של אחרים

סיפורים ומשלים לחג הפסח

מגישים ועורכים: מתי שינדלר, יהודלה ברומר

השוודים שראו מלאכים

שנה ה'תר"ח (1848 למנינם), ואירופה בלהבות. מלחמות בכל מדינה ומדינה, מסעות הרג וביזה בדרכים. וככל זמן, בשעה שמסגרות – חיים מתפרקות, שמים לחם הגוים את היהודים כשעירים לעזאזל וקרבתות נוחים להתנפלות, שוד וביזה.

ובתוך כל אלה, היהודים מתכוננים לקראת חג הפסח כמימים ימימה. גם בעיירה יהודית קטנה שבגרמניה, ההכנות לקראת הפסח בעיינומן. הבתים כבר נקיים כמעט מכל פירור חמץ. פה ושם עולה ניחוח תבשילי 'היסדר'. בגדי החג מצפים ללובשיהם. ילדים נרגשים משחקים בחוצות. אמנים וסוחרים עושים מלאכתם בעליזות. מחר יכנס הפסח, יהודי העיירה כבר טועמים קורטוב של חירות ונוטלים מטעמו של חג.

ולפתע, קולות מבוהלים נשמעים מכיוון הרחוב הראשי של העיירה: צניפת סוסים, חריקת יצולים, צעקות אנשים, ובני העיירה נאספים סביב עגלה שבורה, לשמוע מה קרה.

"היינו בדרך לעיירה", מספרים נוסעי העגלה החמומים, "כאשר הותקפו על ידי כנופיית שוודים, קרוב למאתיים מספרם. טוב שהמטען שלנו כלל, בין שאר המצרכים לחג, גם בקבוקי יין רבים. השוודים החלו מיד לשתות לשוכרה, וכך יכולנו להימלט... אבל שמענו אותם אומרים זה לזה, שמחר יתקפו את העיירה, וזו ממילא הכול יהיה שלהם".

"יש לפנינו שעות אחדות כדי להתכונן לקראתם", הוסיף העגלון. "כאשר עזבנו אותם היו שיכורים כלום, אבל לאחר שיתפכחו, אין ספק שיגיעו לכאן".

המתח הגיע לשיאו כאשר התאספו הכול לתפילת המנחה. קשה להתרכז בתפילה. מבקשים את ישועת ה', והחרדה גוברת.

לאחר התפילה קם גביר העיירה, איש מעשה ורב-תחבולות, ופנה אל הנאספים: "ביתי ניצב במבואת העיירה וחזק כמוצר. בואו, נתאסף אצלי. כל אחד יביא עמו קלשון, גרזן או מכושי. כשיגיעו השוודים לפאתי העיירה, יצטרכו לעבור ליד ביתי. נחכה שם לתוקפים, ואולי נצליח להילחם בהם ולהבריחם".

התעודו האנשים. הלכו לבתיהם, ועד-מחרה חזרו לבית הגביר, חמושים בכלים שונים, וחיכו לבאות.

הלילה חלף, הגיע היום הבא. כל הגברים מוכנים, חמושים, בבית הגביר, חוץ מאחד – אהרן-גיר הקצב. חיכו עד הערב, וכאשר בושש, הלכו לביתו שלוש אנשים, לברר מדוע לא בא.

עמדו בפתח ביתו של ר' אהרן, ונדחמו למראה עיניהם. יושב האיש בחברת משפחתו, כאלו לא אירע דבר, ועורך את 'היסדר'. הקצב התנצל: "חג היום, ואני מוכן לחפר את ליל 'היסדר'. הרי ליל שימורים הלילה, ואנו מוכנים מכל רגע... השלושה ניסו לדבר על לב בני-הבית, לחסבר את הסכנה שלתוכה הם מכניסים את עצמם. אך הקצב ומשפחתו היו איתנים בביטחונם בה'. 'אתם עשו כרצונכם', השיבו לשליחים, 'אנו נשארים כאן ומשליכים את יחבנו על הקב"ה".

הכוננות הייתה בשיאה, כאשר הגיחו ראשוני השוודים, מתגנבים כחתולי-לילה אל העיר. כל הבתים היו חשוכים. רק בית אחד היה מואר – ביתו של הקצב. לשם פנו השוודים.

מתוך הבית נשמע קול שירה ערבה. היה בה, בשירה, משהו שעצר את הכנופיה מלפרוץ אל הבית. מנהגי השוודים ועוזרו התקרבו בשקט אל החלון ודעו פנימה.

מחזה שלא מן העולם-הזה נגלה לעיניהם. ליד שולחן מוכסה מפה יצורה, ישב אהרן-גיר כמלך של ממש. לפניו, על השולחן, כלי כסף, צלחות וגביעים, וסביב השולחן יושבים אשתו, חדרה כמלכה, והבנים והבנות, כנסיכים ונסיכות. פני המסובים הקרינו רוחניות גבוהה, כל-כולם שקועים בשירה, משוחררים לחלוטין מכל טרדות של חולין.

מנהגי השוודים התרשם עד עמקי נפשו מהמראה שראה. נדמה היה לו שאין אלה בני-אדם, אלא מלאכי-שמים. "אנו עוזבים עיירה זו", לחש לעוזרו והתרחק מחלון. זה פרש את זרועותיו בחוסר-אונים, וחלף אחר מפקדו.

השניים חזרו אל הכנופיה, שחיכתה לחם בקוצר-רוח. כשהגיעו, קרא מנהיגם בקול גדול: "היהודים שוב הפעילו נגדנו את מעשי הכישוף שלהם... אם לא נעזוב את המקום מיד, נהיה אבודים לנצח!".

כדרך-עני עלו השוודים המבוהלים על סוסיהם ונסו מהמקום. כעבור דקה לא נותר איש מאם בתחום העיירה.

לכל ההתרחשויות היו עדים שני סירים, שנשלחו מטעם הגביר לעקוב אחר צעדי השוודים. הם שבו לבית הגביר ודיווחו על כל מה שהתרחש ועל מנוסת התוקפים. הכול יצא מחבית הניגור ובאו אל בית הקצב.

הקצב ובני-ביתו עדיין ישבו ליד שולחן 'היסדר'. הם לא ידעו כלל על מה שהתרחש מאחורי חלון ביתם. לא שמעו את בוא השוודים, ולא ידעו על הסתלקותם. חשבו לתומם, שהאנשים באו לאחל לחם חג שמח...

הגביר סיפר לחם את דבר נס ההצלה ואמר: "אכן, צדקתם, ליל שימורים הוא הצלה הזו ולא ינום ולא יישן שומר ישראל".

שריפת חמץ מן השמיים ליל התקדש חג-הפסח. בית-המודרש המרכזי בסוחוטשוב מלא יהודים לבושים בגדי-חג, מתכוננים לתפילה. לפתע נכנסו אלם שני יהודים נסערים, מתווכחים ביניהם בלחט ומנופפים בידיהם בהתרגשות. הם הטיחו זה בזה האשמות קשות.

היו אלו אהרן-שמואל ובצלאל-חיים. שני ידידים טובים שניחלו עסק משותף: מפעל לייצור בירה. תוצרתם נמכרה בכל הסביבה והמפעל היה משגשג למדי. השניים יצאו מבתיהם לעבר בית-הכנסת שמחים וטובי-לב, אך כשפגשו בדרך, נודע לחם תוך כדי שיחה כי... שכחו למכור את החמץ אשר במפעלם! האחד סמך על חברו, וכך יצא שהחמץ לא נמכר.

מה עושים עכשיו? המחסנים מלאים חמץ. כל חביות הבירה, הכלים, המכשירים, שקי-הדגן – הכול חמץ גמור. על הכול חל האיסור החמור של "בל יראה ובל ימצא".

הכול הצטופפו סביב רב-המקום לשמוע מה יפסוק. הרב קרא אליו את הדיין והשניים דנו בנושא. "עליכם לשפוך את כל הבירה המוכנה, ואיש אסור ליהנות ממנה", פסק הרב. "את הכלים, הדגנים וכל יתר הפרטים יש לסגור היטב למשך ימי הפסח, ואחר-כך אורה לכם כיצד לנהוג בהם".

אך מה שחטריד את השותפים לא הייתה העובדה שבעצם הם איבדו את כל אשר לחם. הציקה לחם העבירה החמורה של חמץ בפסח. כמה נזחרו לנקות את חביות החמץ, לבער כל פירור, והנה נכשלו בכמות כה ענקית של חמץ גמור! במעות בעינו פנה בצלאל-חיים אל הרב ובקש דרך-תשובה. גם השותף השני הצטרף לבקשה.

"יסורי המצפון של השניים נגעו לליבו של הרב. הם היו יהודים פשוטים, אך ישרים ויראי-ה'. "הנזק הכספי הרב, אותו קיבלתם על עצמכם באהבה, מהווה כבר תשובה עבורכם", קבע הרב. הוא עודדם, הזכיר לחם שחג היום, ושצריך לשמוח ולשכוח כל דאגה.

אחרי התפילה פנו המתפללים איש לביתו לעריכת 'היסדר'. בצלאל-חיים היה מדוכא. הרב הרגיעו אמנם, אך בליבו הרגיש שאין די בכך. הוא חשב הרבה בעניין, ולבסוף הגיע לרעיון החלטה: מעתה לא ייחנה עוד מבית-המבישל שלו. לגביו – בית המבישל איננו קיים עוד. רק לאחר שהחליט כך, רווח לו. הוא ניגש לערוך את 'היסדר' במצפון שקט ובלב שמח.

מאוחר בלילה, אחרי סיום 'היסדר', כששכב לישון, הבחין בצלאל-חיים מבעד החלון בפס אדום לרוחב האופק. אי-שם פרצה דליקה. הרחוב המה יהודים שמהירו למקום השריפה. השמיים האדומים, והרוח נשארה ריח עשן חריף. ככל שהתקדם בצלאל-חיים אל מקום השריפה, כן גברה בליבו הרגשה מוזרה.

ואמנם, הלהבות פרצו מבית-מבישל הבירה ומשני בתים סמוכים. לנוכח הלהבות היה ברור, כי אפסח תקווה להציל את בית-המבישל וכי נותר רק לדאוג לכך שהאש לא תאחו גם במבנים הסמוכים.

השחר החל להציע כשאש דעכה. מבית-המבישל ומשני הבתים הסמוכים, שבהם גרו איכרים נוכרים, לא נותר מאומה.

היהודים הקיפו את בצלאל-חיים כשהם מביעים רגשות השתתפות בצעריו על הנזק הגדול. להפתעתם קיבל את התנחומים בפנים קורנות מאושר. האנשים חשבו בליבם כי דעתו נטרפה עליו עקב הצרות.

בצלאל-חיים חיפש אחר שותפו וכשלא מצא במקום מיהר לביתו והעירו משנתו. "אהרן-שמואל! בשרה טובה! בית המבישל נשרף עד עפרו", קרא בהתרגשות. "ברוך השם! בית-המבישל שלנו עלה בלהבות!".

השותף שפשף את עיניו בתימהון. "מה השמחה הזאת?", שאל. "איך מבין? הלא החמץ נשרף! ה' עזר לנו וביער את החמץ שלנו!", התרגש בצלאל-חיים. "ממילא נדרתי נדר כי לא איחנה עוד מבית-המבישל".

אט-אט תפס שותפו את המתרחש. "ה' נתן וז' לקח, יהי שם ה' מבורך", אמר בשקט.

בצלאל-חיים שם פעמיו לבית-הכנסת כשהוא שמח ועליו. בפנים שוחחו היהודים על הפרשה וניסו לחשוב כיצד יוכלו לעזור לשני חבריהם שירדו

מנכסיהם. אחד הנאספים אמר שהשתייה הייתה עונש מן השמיים, על שלא מכרו את החמץ לפני הפסח.

"לא עונש", קרא בצלאל-חיים שנכנס באותו רגע. "לא עונש, אחי, כי אם מתנה! מתנה מן השמיים! ה' מחל לנו על חטאנו".

הכלבים שיטמונו על הפונדק פרנסתו של רפאל הייתה מצויה בשפע מהפונדק שחבר מאת הפריץ המחוזי. כל גויי הסביבה נהגו לבקר אצלו, ללגום כוסית ולטעום דג ממולא. הוא היה חביב על הבריות, ונהגה מזידותם.

אחיו היהודים חיבבוהו לא פחות. ירא-שמים היה, תלמוד-חכם ומכנים אורחים. הכח כיבדוהו על ישרו ונתנו בו את אמונם.

דבר אחד העיב על אושרו - שנים רבות הלכו וטרם זכה להתברך בפרי-בטן. אם-כי בני-הזוג קיבלו את הדין באהבה, עדיין לא אבדה תקוותם כי יום יבוא והם יחבקו בן.

הכומר החדש שהגיע לכפר היה שונא-ישראל מובהק. הוא לא יכל היה לשאת את העובדה שיהודי עושה חיל בעסקיו ואחוז על שכנו ומכרו. עד מהרה החלו דרשות יום-ראשון שלו לטוב סביב ציר אחד - הסתה אנטי-יהודית. עם הזמן קבע, כי מי שנכנס לעסק בבעלות יהודית, עובר עבירה חמורה.

דברי הכומר לא שינו את המצב באורח משמעותי. קשה לשנות הרגלים בני שנים רבות, ובמיוחד כשהחריש כרוכה בהתרחקות מן 'המטפה המרה'...

הכומר לא נח ולא שקט. הוא ניסה להפעיל לחצים על הפריץ, שלא לחיש עוד את חוזה החכירה. הפריץ, שלא סבל התערבות בענייניו, ושדווקא היה מרוצה מאוד מהיהודי, דחה את הבקשה בתקיפות.

גם-הפסח המתקרב העלה בראשו של הכומר רעיון מקורי. "יאנק", פנה לאיכר הגוי, שהיה נוהג לקנות מרפאל מדי ערב-פסח את החמץ, "השנה לא תקנה עוד את החמץ מהיהודי".

יאנק דווקא היה להוט מאוד לביצע את העסקה. הוא היה מרוויח ממנה סכום הגון, וזוכה גם בבקבוקי ייטש. מדוע עליו להפסיד כל זאת?

הכומר הבטיח לו סכום גדול יותר, אך הגוי עדיין היסס. הבטיח לו הכומר מחילת-עוונות עד סוף ימי חייו, ועדיין לא ניא את הגוי לבקשתו. התרגו הכומר ואיים, שאם יקנה את החמץ של רפאל, תחול קללה על ראשו לעולם ועד.

זה כבר היה יותר מדי. יאנק נבהל והבטיח שלא יקנה השנה את חמצו של היהודי. עכשיו נפנה הכומר לחבטיח שגם יתר האיכרים בכפרי הסביבה יביעו מקניית החמץ. הוא גם השביע אותם שלא ידברו על כך, כדי שרפאל לא יידע על הצרה הצפויה לו.

ערב-פסח מתקרב. רפאל מתכוון לנסוע עם בני משפחתו לבלות את החג בעיירה הסמוכה. הפונדק מלא חביות שיכר שהן חמץ גמור. הוא ממתין לגוי, ככלל שנה, ויאנק לא בא.

גם בביתו לא מצא את הגוי. רפאל ניסה לפנות לאחד משכניו, אך זה סירב לבקשתו. כך גם כל הגויים האחרים. עד מהרה הבין, כי אנשי הכפר קשרו קשר נגדו.

הוא לא איבד זמן והאיץ בסוסו לעבר הכפר הסמוך. אך שוד ושבר! גם הללו היו כולם בעצה אחת. פחדם מאימוי הכומר והבטחותיו הרבות, מנעו מהם לקנות את החמץ.

שעת ביעור-חמץ הגיעה. מה עושים? הרי לא ייתכן לעבור על איסור חמץ! "שמעו כל המעוניינים", יצא רפאל לרחוב הכפר וקרא בקולי-קולות, "הריני להודיעכם שהחמץ שלי מוכרז עתה הפקר גמור. הוא אינו שלי עוד, ויכול כל אחד לבוא ולקחת בחינם כרצונו". דבריו אלו נאמרו בפולנית ונשמעו היטב.

לא נותר עוד זמן רב כדי לארוז את המיטלטלים האחרונים ולצאת לדרך. בעיירה לא ידעו כיצד עזב רפאל את ביתו. הוא נהג שמוחת-הג רגילה, ואיש לא נחש שפסח זה שונה לגבי מחגים אחרים. רפאל, מצידו, שמח מאוד על שעמד בניסיון.

"נו, פאוול", קרא לעבר האיכר הראשון מכפרו שפגש בדרכו לביתו לאחר הפסח, "נהניתם בחוגן ממשקה חיים אין-כסף, מה?".

"איפה?", השיב הגוי והאכזבה ניבטת מפניו. "איך שעזבת את הכפר הופיעו שני כלבים שחורים ענקיים בפתח הפונדק. איש לא העז אפילו להתקרב. אפילו הכומר נבהל מהם".

דברי האיכר הומושו ליהודי כשהתקרב לפונדק, ושני כלבים גדולי-ממדים התקברו אליו וליקקו בידידות את ידיו. "נסו! נסו מן השמים!", הציעה מחשבת אושר את ליבו של רפאל. אולם, האם מותר להשתמש בחמץ זה? מיד סב על עקביו ונסע חזרה לעיירה, לשאול את הרב מה לעשות.

"מותר לך ליהנות מן החמץ", פסק הרב. "הפקרת אותו כפי שדורשת ההלכה. העובדה שגויי הסביבה לא יכלו ליהנות ממנו, לא הייתה תחת שליטתך".

מעודד יצא רפאל חזרה לביתו. אך בדרך תקופתו שוב ספקות. היה קשה לו לעכל את הרעיון שישתמש בחמץ זה. לפתע החליט: לא! הוא לא ייחנה מהחמץ הזה אף-על-פי שהוא מותר לו.

במחשבה זו הגיע אל הפונדק, וביצע החליט ניגש היישר אל חביות הייטש שעמדו מסודרות ליד הקיר. בחישות פתח את הברזים, והשיכר פרץ בזרם קולח וגזל על הקרקע...

מעששו של היהודי הגיע לאוזני הפריץ. זה התפעל כל-כך ממסירותו של רפאל לאמונתו, עד שהחליט כי לא יגבה ממנו כל תשלום עד שיתבסס מחדש וישקם את עסקיו. הוא גם דאג לכך שהכומר יסולק ממשרתו.

הערבי הנעלם

חלפה שנה. לרפאל נולד בן. היה זה מי שהתפרסם מאוחר יותר כרבי צבי-אברהם מצ'כונבו.

דאגה רבה מילאה את ליבם של תושבי ירושלים אותו חודש ניסן. הימים, ימי העלייה הראשונה. ביישוב היהודי המתחדש נמנו כמאה משפחות בלבד, שנחלקו לשלוש קהילות - ספרדים, חסידים ופרושים. בני היישוב, שנאלצו להיאבק יום-יום על קיומם, גם סבלו רבות משכניהם הערבים.

וזנה, כאילו לא די בצרות המרובות שבאו מידי אדם, היתוספה צרה חדשה מידי שמים: חורף שחון ביותר פקד את הארץ. יוקר המזון האמיר ומחירה של כיכר לחם אחת הרקיע לשחקים. יהודי ירושלים נאנקו ברעב הכבד.

אך זו לא הייתה עיקר דאגתם של בני ירושלים, שכבר היו מלומדים בחיי דחק. הדאגה באה בשל חג הפסח הממשמש, ואילו לחם אין חייטים למצות!

רבני היישוב ופרנסיו התהלכו בפנים קודרות. פה-ושם אפשר היה להשיג כמויות מוגבלות של חייטים, אבל מחירן הגבוה עלה בהרבה על הסכום שקופותיהן של הקהילות יכולות היו לשאת. לאמיתו של דבר, קופות הקהילות לא היו יכולות לעמוד בשום סכום, שכן הן היו ריקות לגמרי...

כשבועיים לפני הפסח ישב בביתו רבי ישראל משקלוב, ממנהיגי קבוצת העולים וזראשי היישוב וכבדיו, והתאמץ למצוא פתרון לבעיה המעיקה. לפתע קלטו אוזניו תכונה רבה מחוץ לביתו. הוא יצא אל פתח הבית ועיניו נפערו בתדהמה. אורחה של גמלים עמוסי שקים על גביהם נתנה לפניו. ערבי זקן, חבוש כאפייה ולבוש בתלבושת ערבית מסורתית, הוביל את השיירה.

כשהעריב הבחין ברבי ישראל הניצב בפתח הבית, התקרב אליו בצעדים מודעים. עיניו של הערבי הקשיש האירו מתוך פניו חרושי הקמטים. הוא החווה בגופו קידה קלה וזושיט את ידו לברכת שלום. רבי ישראל הזויט לו את ידו ותהה לפשר העניין.

"רואה אדוני את כל השקים הללו?", אמר הערבי, בהצביעו על השקים הרבים שנשא הגמלים, "כולם מלאים חייטים. חג הפסח שלכם מתקרב ואני יודע כי בחג זה זקוקים אתם לחייטים, ליצורך אפיית המצות שלכם. הבה נסגור בינינו כהן ועכשיו עסקה במחיר הגון", סיים הערבי את דבריו והשתמומותו של רבי ישראל רק גברה.

מוחו של רבי ישראל החל לפעול בקדחתנות וליבו נחמץ בקרבו. מה יעשה עכשיו? הנה כבר זימן לו ה' חייטים, אך מהיכן ייקח את הכסף הרב שעליו לשלם תמורתן? הוא כחכך גברונו ובקול רפה השיב: "בחפץ-לב הייתי מביצע את העסקה הזו, אבל מה אעשה וקופת הקהל ריקה עתה לחלוטין!..."

הערבי חבט בן, כאומד את דבריו עם אמתיים חם, ואחר אמר: "יודע אתה, קח את החייטים בהכפפה ולכשירווח לכם תפרע לי את החוב".

ליבו של רבי ישראל פרכס בקרבו מרוב אושר. אף-על-פי-כן, משום שיישר היה, ביקש לקבוע עם הערבי תאריך נקוב שיהווה מועד אחרון לתשלום. השניים הסכימו על הסכום לתשלום וכן קבעו את ערב פסח כמועד אחרון לפירעון החוב.

חיש-מהר פשטה בין בתי היישוב היהודי השמועה המרנינה על מלאי החייטים הגדול שהגיע באורח לא-צפוי. בתוך דקות נאספו סביב ביתו של רבי ישראל יהודים רבים שסייעו בפריקת השקים מהגמלים. בתוך כל ההמולה, בעוד היהודים עוסקים בהעמסת השקים על גבם ובהכנסתם לתוך מחסן סמוך, נעלמו הערבי וגמליו מן העין.

התנהגותו של הערבי עוררה השתאות בליבו של רבי ישראל. אך הזמן הדוחק לא אפשר לו להרבות במחשבות. כעת היה עליו לגייס את הכסף שעליו התחייב. הוא מיהר להריץ מכתבים לקהילות היהודיות בחוץ-לארץ ובחם שטח את תחינתו לעזרה כספית מיידית, "כדי שבני היישוב יוכלו לחגוג את חג-המצות כדת וכדין". ואמנם, לא ארכו הימים והכסף הדרוש נאסף בידיו.

בחיגע ערב הפסח יצאו כל בני הקהילה למאפיית המצות כדי לאפות את מצות-המצוה ליל-הסדר. רק רבי ישראל נותר בביתו. הוא המתין לערבי שיבוא לדרוש את כספו. אולם השעות נקפו, החמה שקעה והערבי לא בא. הוא לא הופיע גם בימי הפסח ולאחריהם.

חלפו שנים. רבי ישראל משקלוב הרגיש שקרבו ימיו למות. יום אחד, כשכבר שכב על ערש-דווי, קרא לחתנו. הוא הצביע לעבר פינת החדר ואמר ששם מונח ארנק מיוחד עם כסף. על הארנק רשומות היו המילים: 'מעות חייטים לערבי'.

הוא ביקש מחתנו להתקרב אליו ובקול חלש ציווה: "עשר שנים תמתין ולא תגיע בכסף הזה. אולי בתוך פרק-הזמן הזה יופיע הערבי או אחד מזרשיו כדי לגבות את חובו. אולם אם עד אז לא יבוא אף אחד מהם, תמתין עד ערב פסח של השנה הבאה וזאת תחלק את הכסף בין עניי ירושלים".

חלפו עשר שנים ואיש לא בא לדרוש את הכסף. חתנו של רבי ישראל מילא את מצוות חמוז ולקראת חג הפסח של השנה הבאה חילק את המעות בין עניי העיר.

סיפורן של החייטים שהחל בפלא, נסתים אפוא בחידה.